ISSN -2583-147X (P), Vol.- 9, Issue No.XII, March 2024
Bastabatara Pariprakash Prachee
Peer Reviewed and Referred Research Journal

ଗଣ୍ଡ ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟାରେ ଜନ୍ମ ଓ ମୃତ୍ୟୁ ସଂସ୍କାର ବିଧି

ଉଜସ୍ୱିନୀ ନାୟକ

ଆମ ଭାରତବର୍ଷରେ ବହୁ ଜାତି ଓ ବର୍ଣ୍ଣର ଲୋକମାନେ ବସବାସ କରି ଜୀବନ ଅତିବାହିତ କରୁଛନ୍ତି । ସେଥିମଧ୍ୟରୁ ଗଣ୍ଡ ଜନଜାତି ଅନ୍ୟତମ ଅଟନ୍ତି । ବହୁ ଜାତି ଓ ବର୍ଣ୍ଣର ଲୋକ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରାଚୀନ ଜାତି ଭାବରେ ଗଣ୍ଡ ଜନଜାତି ଲୋକେ ଜଣାଶୁଣା ଅଟନ୍ତି । ଭାରତ ଭୂଖଣ୍ଡରେ ମାନବ ସଭ୍ୟତାକୁ ଅନୁଧ୍ୟାନ କଲେ ଜଣାଯାଏ ଯେ ଆର୍ଯ୍ୟମାନଙ୍କର ଭାରତ ଆଗମନ ପୂର୍ବରୁ ଭାରତର ଯେଉଁ ପ୍ରାଚୀନ ସଭ୍ୟତା ଥିଲା, ସେହିସବୁ ସଭ୍ୟତାର ମୂଳ ଐତିହ ହିଁ ହେଉଛି ଦ୍ରାବିଡ଼ିଆନ ସଭ୍ୟତା । ଗଣ୍ଡମାନେ ହିଁ ଥିଲେ ଏହି ଦ୍ରାବିଡ଼ିଆନ ସଭ୍ୟତାର ଅଗ୍ରଜ ।

କେବଳ ଏତିକି ନୁହେଁ ଇତିହାସରୁ ଯେଉଁ ହରପ୍ପା ଓ ମହେଞ୍ଜୋଦାରୋ ସଭ୍ୟତା କଥା ଆମେ ଜାଣିଛନ୍ତି ସେହି ସଭ୍ୟତା ହିଁ ଗଣ୍ଡମାନେ । ସେମାନେ ଯେଉଁ ଭାଷା କହୁଥିଲେ ତାହା ହେଉଛି 'ଗୋଣ୍ଡି ଭାଷା' । ସେହି ଭାଷାର ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ପାଲି ଭାଷା ସହିତ ରହିଅଛି । ତେଣୁ ଦେଖିବାକୁ ଗଲେ ଗଣ୍ଡ ଜାତି ହିଁ ବହୁ ପ୍ରାଚୀନ ଜାତି ଅଟେ । ଗଣ୍ଡମାନେ କେବଳ ଯଥାଯଥ ଜୀବନ ବିତାଉ ନଥିଲେ । ସେମାନେ ଅତୀତରେ ରାଜା, ମହାରାଜା, ଦଳପତି ଦଳବେହେରା, ଗଡ଼ନାୟକ, ଗଣତିଆ, ମୁଖିଆ ଓ ନାୟକ ଇତ୍ୟାଦି ରୂପରେ ନିଜର ପରାକାଷ୍ଠା ଦେଖାଇଛନ୍ତି । ଜୀବନକୁ ସରସ ସୁନ୍ଦର ମଧୁମୟ କରି ଗଢ଼ିତୋଳିବା, ଧର୍ମ ଧାରଣାକୁ ପାଥେୟ କରି ସଭ୍ୟତାକୁ ଆଗେଇ ନେବାରେ ଏମାନେ ଆଗରେ ଥିଲେ । ଏହି ଗଣ୍ଡମାନଙ୍କର ପରମପୂଜ୍ୟ ବଡ଼ଠାକୁର ବୁଢ଼ାଦେବ, ଜଙ୍ଗାଦେବ, ଲିଙ୍ଗାଦେବ ଓ ମାତା ଗୌରୀ ଥିଲେ ମୁଖ୍ୟ ଦେବାଦେବୀ । ସେହି ଆଦିମକାଳରୁ ପୂଜା ପାଇ ଆସୁଥିବା ଏହି ଦେବାଦେବୀଙ୍କୁ ଗଣ୍ଡମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ ମଧ୍ୟ ଘରେ ଘରେ, ସାମୁହିକ ଭାବରେ ଖୋଲା ଶାଳାରେ ଓ ମନ୍ଦିର ମଧ୍ୟରେ ପୂଜା ଉପାସନା କରି ଆସୁଛନ୍ତି ।

ଗଣ୍ଡମାନେ ଆଦିବାସୀ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ବହୁ ନିତି ନିୟମରେ ସେମାନେ ବନ୍ଧା । ପ୍ରକୃତି କୋଳରୁ ସେ ସବୁକିଛି ପାଆନ୍ତି ଏବଂ ପ୍ରକୃତିକୁ ପୂଜା ମଧ୍ୟ କରନ୍ତି । ଝାଟିମାଟିରେ ଘର କରି ରହିଲେ ମଧ୍ୟ ବହୁ ସଂସ୍କାରରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖନ୍ତି ସେମାନେ । ସେମାନଙ୍କ ଜନ୍ମ, ମୃତ୍ୟୁ, ପୂଜା, ବିଧି ନାନା ରକମର ଅଟେ । ଶିଶୁଟିଏ ଗଣ୍ଡ ସମାଜରେ ଜନ୍ମ ନେଲେ ବହୁ ନିତିନିୟମ ରହିଛି; ଯେମିତିକି:-

(କ) ଷଷ୍ଠି ଉଠିଆରି ଓ ଏକୋଇଶିଆ :

ଗଣ୍ଡ ଜୀବନଧାରାରେ ଏହା ଏକ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ଭୂମିକା ଅଟେ । ଜନ୍ମିତ ଶିଶୁର ନାଭି ଛେଦନ ପରେ ବିଧିମତେ ଷଷ୍ଠି, ଉଠିଆରି କାର୍ଯ୍ୟ ଜଣେ ଜାତିଭାଇ, ଧୋବା ଓ ଭଣ୍ଡାରୀଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ନେଇ ଶୌଚ ହେବେ ଗଣ୍ଡମାନେ । ୨୧ଶ ଦିବସରେ ଶୌଚ ହୋଇ ଏକୋଇଶିଆ ପାଳନ ବିଧେୟ । ଉକ୍ତ ଦିନ ପିତାମାତା ଜ୍ୟୋତିଷ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ନାମକରଣ କରାଯାଏ । ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ମନୋରଞ୍ଜନ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ କରାଯିବ ଏବଂ ଶକ୍ତି ଅନୁଯାୟୀ ଜାତି ସମାଜକୁ ଖାଇବାକୁ ଦିଆଯାଏ ।

(ଖ) ଶିଶୁ ଜନ୍ମ ହେବା ସମୟ, ତିଥି ଓ କାଳ ଟିପ୍‌ପଣୀ ରଖି ଜାତକ କରାଯାଏ ।

(ଗ) ନାମକରଣ କରିବା ସମୟରେ ଜନ୍ମିତ ଶିଶୁକୁ ଭଲ ନାମ ଏବଂ ପୂର୍ବପୁରୁଷଙ୍କ ନାମ ମଧ୍ୟ ଦିଆଯାଏ । ଡ଼ାକନାମ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ହେଲେ ଚଳିବ ।

(ଘ) ସମସ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ମତେ ଜନ୍ମକ୍ରିୟା କର୍ମ କରି ଶୌଚ ହେବେ । ଷଷ୍ଠି, ଉଠିଆରୀ ଓ ଏକୋଇଶିଆ ପାଳନ ନ କରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅଶୌଚ ଭାବେ ଗଣନା କରାଯିବ । ଶୌଚ ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କୌଣସି ସାମାଜିକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଏହା ଜ୍ଞାତି ଓ କୁଟୁମ୍ବ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବାଧ୍ୟବାଧକତା ରହିଛି ।

(ଙ) ଶିଶୁଟିଏ ଜନ୍ମହେଲେ ସାତଦିନରେ ଧୋବା, ବାରିକ ଡାକି ବଂଶସାରା ଲୋକ ଶୌଚ ହେବେ । ପାଞ୍ଚଦିନରେ ଘରର

ଲିପା ପୋଛା କାମ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ଶିଶୁ ଓ ମାଆକୁ କେହି ଛୁଇଁବେ ନାହିଁ । ଲୁଗା ସଫା ସୁତୁରା ସରିଲା ପରେ ଛୁଇଁ ପାରିବେ କିନ୍ତୁ ମାଆ କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟ ଏକୋଇଶିଆ ନଯିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ କରିବେ ନାହିଁ ।

(ଚ) ପ୍ରସବ କଷ୍ଟ ବା ପ୍ରାଣରକ୍ଷା ନିମିତ୍ତ ଧାଇ, ଡାକ୍ତର, ନର୍ସ କିମ୍ବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ସାହାଯ୍ୟ ନେଇପାରନ୍ତି । ଶିଶୁର ନାଭି ସୁଖି ଝଡ଼ିବା ଦିନ ସେହି ନାଭିଟିକୁ ଘରର ପଛପଟରେ ଗାତ ଖୋଳି ପୋତି ଦିଆଯାଏ ।

(ଛ) ଶିଶୁକୁ ଏକୋଇଶିଆ ଦିନ ଲଣ୍ଡା କରାଯାଏ, କିନ୍ତୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଶୁଭ, ତିଥି ନକ୍ଷତ୍ର ଗଣନା କରି ଲଣ୍ଡା କରୁଛନ୍ତି । ଏହା ପିତାମାତା ଜାତି କୁଟୁମ୍ବଙ୍କ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଇଚ୍ଛାଧିନ ।

ଗଣ୍ଡ ସମାଜରେ ଦଣ୍ଡବିଧାନ :

୧. ଯଦି କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ବିଧିସମ୍ମତ ସୁଚିକ କାର୍ଯ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ସମ୍ପାଦନ ନକରେ, ତେବେ ଅଶୌଚ ବା ଅପବିତ୍ର ଭାବେ ବିବେଚନା କରାଯିବ ।

୨. ଅଶୌଚ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କ ପରିବାରରେ ଭୋଜନ ବା ଜଳ ସ୍ପର୍ଶ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଷେଧ । ଏହା ଭଙ୍ଗ ବା ଉଲଂଘନ କରିବାର ପ୍ରମାଣ ମିଳିଲେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଶୌଚ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ ।

୩. ଶିଶୁ ଜନ୍ମକୁ ଗଣ୍ଡ ସମାଜରେ 'ଛୁତିକିଆ' କୁହାଯାଏ । ଏହି 'ଛୁତିକିଆ'ରେ ଶୌଚ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଧୋବା, ବାରିକଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ନିହାତି ଆବଶ୍ୟକ । ଧୋବା, ବାରିକଙ୍କ ବିନା ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଅବୈଧ ବା ଦାରଜ ସନ୍ତାନ :

ଅବିବାହିତ କନ୍ୟା, ବିଧବା (ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁର ଏକବର୍ଷ ପରେ) ସ୍ୱାମୀ ପରିତ୍ୟକ୍ତା, ଛାଡ଼ପତ୍ର ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ମହିଳାଙ୍କର ସନ୍ତାନ ପ୍ରସବ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଛୁତିକା କର୍ମ ପାଳନ ନିଷେଧ । ଏସବୁ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସାମାଜିକ ପ୍ରମାଣ ବା ବିଚାର ପ୍ରାପ୍ତ ହୋଇ ସାରିବା ପରେ ଷଷ୍ଠି, ଉଠିଆରି ଓ ଏକୋଇଶିଆ ପାଳନ କରାଯାଇଥାଏ । ଉକ୍ତ ସମୟ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସେହି ପରିବାରର ଲୋକମାନେ ସମାଜରେ ଅଶୌଚ ଭାବେ ଚଳପ୍ରଚଳ କରିପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଗଣ୍ଡ ସମାଜରେ ଶିକ୍ଷା :

୧. ଗଣ୍ଡ ସମାଜରେ ସନ୍ତାନ ପୁଅ ହେଉ ବା ଝିଅ ହେଉ ଚାରିବର୍ଷ ହୋଇଗଲେ ପ୍ରଥମେ ସ୍କୁଲରେ ନାମ ଲେଖାଇବା ପ୍ରଥମ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ଓ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ।

୨. ବର୍ତ୍ତମାନ ଠାରୁ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରୁଥିବା ବା ଚାରିବର୍ଷ ବୟସ ମଧ୍ୟରେ ଥିବା ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶିଶୁ ପୁଅ ବା ଝିଅ ନିର୍ବିଶେଷରେ ପ୍ରାଥମିକ ସ୍ତର ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଶିକ୍ଷା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ।

୩. ବାରବର୍ଷ ପୂର୍ବରୁ ନିଜ ସନ୍ତାନଙ୍କୁ ପାଠପଢ଼ା ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୋଜିତ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ।

୪. ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୁଅ ଏବଂ ଝିଅଙ୍କୁ ଉଚ୍ଚଶିକ୍ଷା ଦେବାର ଯଥା ସମ୍ଭବ ଚେଷ୍ଟା କରିବା, ପିତାମାତାଙ୍କ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ ବା ଦାୟିତ୍ୱ ।

୫. ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଝିଅକୁ ଅବହେଳା କରାଯିବ ନାହିଁ ।

୬. ପୂର୍ବରୁ ଗଣ୍ଡ ସମାଜରେ ଶିକ୍ଷା କ୍ଷେତ୍ରରେ ବେଶୀ କେହି ଆଗ୍ରହୀ ନଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଦେଖି ବହୁ ସଂଖ୍ୟାରେ ପିଲାମାନେ ପାଠପଢ଼ାରେ ମନ ଦେଲେଣି ।

ବିବାହ :

ସବୁ ଜାତିର ବିବାହା ପରି ଗଣ୍ଡ ସମାଜରେ ମଧ୍ୟ ବିବାହ ହୋଇଥାଏ । ଏଥିରେ କେତେକ ନିୟମ ଥାଏ ।

ନିୟମ :- (୧) ଭିନ୍ନ ଗୋତ୍ର ବା ଦେଓ ମଧ୍ୟରେ କେବଳ ବୈବାହିତ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ ହୋଇପାରିବ । ସମଗ୍ରୋତା ବା ଦେଓ ମଧ୍ୟରେ ବିବାହ ନିଷେଧ ।

(୨) ଗୃହକର୍ତ୍ତା ଝିଅ ତରଫରୁ ବରଖୋଜା କିମ୍ବା ବର ତରଫରୁ ଝିଅର ସନ୍ଧାନ କରିପାରିବେ । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୃହକର୍ତ୍ତା ନିଜସ୍ୱ ପ୍ରତିନିଧି ବା ମଧ୍ୟସ୍ଥି ନିଯୁକ୍ତ କରିପାରିବେ ।

ମଧ୍ୟସ୍ଥି : କୌଣସି ଝିଅ ବା ପୁଅର ଗୁଣ, ଚରିତ୍ର, ବ୍ୟବହାର ଓ ସ୍ୱଭାବ ଇତ୍ୟାଦି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ନ ଜାଣି ମଧ୍ୟସ୍ଥି କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ବିବାହ ସର୍ବୋଚ୍ଚ ବିଶ୍ୱାସ ଉପରେ ସ୍ଥାପନ କରାଯାଏ । ଅତଏବ ଏକ ପକ୍ଷ ଅନ୍ୟପକ୍ଷକୁ କୌଣସି ଆପତ୍ତିଜନକ ତଥ୍ୟ ଗୋପନ ରଖିବେ ନାହିଁ । ବିବାହ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଯଦି ବର ବା କନ୍ୟା ପକ୍ଷରୁ କୌଣସି ଆପତ୍ତି ଜନକ ଅଭିଯୋଗ ସତ୍ୟ ବୋଲି ପ୍ରାମଣିତ ହୁଏ, ତେବେ ଉକ୍ତ ପକ୍ଷର ମଧ୍ୟସ୍ଥି ବା ବିବାହ ସ୍ଥିର କରିବା ବ୍ୟକ୍ତି ଶଠତା କରିଛନ୍ତି, ବୋଲି ଧରାଯିବ ଓ ସେ ବ୍ୟକ୍ତି କ୍ଷତି ପୂରଣ, ଦେବାପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ହେବେ । ଯଥା- ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ ଚରିତ୍ର ସ୍ଖଳନ ପାପଗର୍ଭ, ପ୍ରେମ ସଂପର୍କ, ଶାରିରୀକ ବିକଳାଙ୍ଗ, ଦୁରାବ୍ୟାଧି ରୋଗ, ମାନସିକ ଅସ୍ଥିରତା ହିଁ କେବଳ ବିଚାରକୁ ନିଆଯିବ ।

ସମ୍ମତି : ବିବାହ ସ୍ଥିର କରିବା ପୂର୍ବରୁ ପୁଅ ଏବଂ ଝିଅଙ୍କ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ସମ୍ମତି ସର୍ବଦା ଆବଶ୍ୟକ । ଏଥିନିମନ୍ତେ ବିବାହ ସ୍ଥିର ହେବା ପୂର୍ବରୁ ବର ନିଶ୍ଚିତ ଭାବେ ଥରେ କନ୍ୟା ଦେଖିବାକୁ ଯିବେ । ବର ଓ କନ୍ୟାଙ୍କ ଅଭିଭାବକ ଦ୍ୱାରା ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ ମତାମତ ସଂଗ୍ରହ କିମ୍ବା ବର ଓ କନ୍ୟାଙ୍କ ସମ୍ମତି ବିନା ବିବାହ ସ୍ଥିର କରିବା ନିନ୍ଦନୀୟ । ବର ଓ କନ୍ୟାଙ୍କ ସମ୍ମତି ଓ ଅସମ୍ମତିକୁ ଅଗ୍ରାଧିକାର ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ସମ୍ମାନ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରାଯିବା ।

ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ମୁକ୍ତ ପ୍ରମାଣ ପତ୍ର :

ବର ଓ କନ୍ୟାଙ୍କ ସମ୍ମତି ପ୍ରଦାନ ପରେ ଅଭିଭାବକ ବା କର୍ତ୍ତା ନିଜ ଅଞ୍ଚଳର ଜାତି ସମାଜ ସଭାପତିଙ୍କ ଠାରୁ ସାମାଜିକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ମୁକ୍ତ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ଓ ଅପରପକ୍ଷକୁ ପ୍ରଦାନ କରିବେ । ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଜାଲିଆତି ବା ମିଥ୍ୟା କୌଶଳ ଅବଲମ୍ବନ କଲେ ପରିବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ବିବାହ ଅସିଦ୍ଧ ବୋଲି ଧରାଯିବ । ସାମାଜିକ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ମୁକ୍ତ ପ୍ରମାଣପତ୍ର ବିହିନ ବାହାଘର ଦୋଷାବହ ଓ ଉଭୟ ପକ୍ଷ ଦଣ୍ଡନୀୟ ।

ବନ୍ଧୁ ଦର୍ଶନ : ବନ୍ଧୁ ଦର୍ଶନ ନିମିତ୍ତ କନ୍ୟା ପକ୍ଷର ବରପକ୍ଷକୁ ବା ବର ପକ୍ଷରୁ କନ୍ୟାପକ୍ଷକୁ ସର୍ବାଧିକ ୫ ରୁ ୮ ଜଣ ପୁରୁଷ ବା ମହିଳା ଯାଇପାରିବେ । କନ୍ୟା ଦେଖିବା ସମୟରେ କୌଣସି ଉପହାର ବା ମିଷ୍ଟାନ୍ନ ଭାର ଦେବା ନିଷେଧ କେବଳ ଯଥାଶକ୍ତି ବନ୍ଧୁ ଚର୍ଚ୍ଚା କରାଯାଇପାରେ । ଉକ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଭିନ୍ନ ଜାତିର ଲୋକ ସଙ୍ଗରେ ନେବା ନିଷେଧ ।

ବାକ୍ୟଦାନ : ଉଭୟ ପକ୍ଷର ବନ୍ଧୁ ଦର୍ଶନ ପରେ ବରର ପିତା ଓ ମାମୁଁ କିମ୍ବା ଅଭିଭାବକ ସର୍ବାଧିକ ଦୁଇଜଣ କନ୍ୟାଘରକୁ ବାକ୍ୟଦାନ ନିମନ୍ତେ ଏକ ସ୍ଥିରିକୃତ ଦିନରେ ଯିବେ । କନ୍ୟା ପକ୍ଷର, ପିତା, ମାମୁଁ, ଅଭିଭାବକ ବା ଗ୍ରାମ୍ୟମୁଖ୍ୟ ସର୍ବନିମ୍ନ ପାଞ୍ଚଜଣଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ପରପକ୍ଷଙ୍କୁ ଓ କନ୍ୟାପକ୍ଷକୁ ଲିଖିତ ଭାବେ ବାକ୍ୟ ପ୍ରଦାନ ବା ଜବାବ ଦାଖଲ କରିବେ । ଉକ୍ତ ଲିଖିତ ଜବାବ ପତ୍ରରେ ବାକ୍ୟ ପ୍ରଦାନ ସାକ୍ଷୀ ପ୍ରଦାନ କରିବେ । ଜବାବର ଏକ ନକଲ ପତ୍ର ଉଭୟ ପକ୍ଷ ନିଜ ଜାତି ସମାଜ ସଭାପତିଙ୍କ ଠାରେ ଦାଖଲ କରିବେ ।

କାର୍ଯ୍ୟକାରିତା : ବାକ୍ୟ ପ୍ରଦାନର ଛଅମାସ ଭିତରେ ବିବାହ ସମ୍ପନ୍ନ କରାଯିବ । ଯଦି ଏହାର ଛଅମାସ ଭିତରେ ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ନହୁଏ । ତେବେ ଉଭୟ ପକ୍ଷଙ୍କ ସମ୍ମତିକ୍ରମେ ପୁନଃ ଛ' ମାସ ପାଇଁ ସମୟ ବର୍ଦ୍ଧିତ କରାଯାଇପାରେ । ଏହାର ଏକ ପ୍ରମାଣ ପତ୍ର ନକଲ କରି ସମ୍ପୃକ୍ତ ଜାତି ସଭାପତିଙ୍କ ନିକଟକୁ ପଠାଯିବ ।

ବାକ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟାହାର ବା କଥା ଭଙ୍ଗ :

ବାକ୍ୟ ପ୍ରଦାନ ପରେ ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷ ଅପରପକ୍ଷ ସମ୍ମତି ବିନା ବାକ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟାହାର ବା ଜବାବ ଭଙ୍ଗ ଏକତରଫା ଭାବେ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ବାକ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟାହାର କରିବା ପୂର୍ବରୁ "ଆପତ୍ତି ବିହୀନ ପ୍ରମାଣପତ୍ର" ଆଣି ନିଜ ଅଞ୍ଚଳ ଜାତି ସମାଜ ସଭାପତିଙ୍କ ଠାରେ ଦାଖଲ କରିବେ । ତା'ପରେ ଉଭୟ ପକ୍ଷ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବେ ।

ନିର୍ବନ୍ଧ : ନିର୍ବନ୍ଧ କାମ ବାହାଘର ଲଗ୍ନକୁ ଆଖିରେ ରଖି ଓ ଶୁଭଦିନ ଦେଖି ଉଭୟ ପକ୍ଷ ସ୍ଥିରିକୃତ କରିବେ, ଏଥିରେ ବରପକ୍ଷ କନ୍ୟାପାଇଁ ଖଣ୍ଡିଏ ଶାଢ଼ୀ, ପିନ୍ଧିବା ଉପକରଣ ସହ ଗହଣା ଦେଇ ଥାଆନ୍ତି । ପୂର୍ବରୁ ଏସବୁ ନଥିଲା ବର୍ତ୍ତମାନ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ସଂସ୍କୃତିରୁ ପ୍ରବେଶ କରିଛି । ଗହଣା ଦେବା ବରପକ୍ଷର ଆର୍ଥିକ ସ୍ୱଚ୍ଛଳତା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ସୁନାଗହଣା କନ୍ୟାପକ୍ଷ ଦାବୀ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଏ କାର୍ଯ୍ୟରେ ବରପକ୍ଷରୁ ସର୍ବାଧିକ ପାଞ୍ଚଜଣ ପୁରୁଷ ଯାଇପାରିବେ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ ବରପକ୍ଷ କନ୍ୟାପାଇଁ ସାମଗ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ଦେଇପାରିବେ । ଏକ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବେ ବନ୍ଧୁ ଦର୍ଶନ ବା ଭେଟ ହେଉଥିବାରୁ ବରପକ୍ଷ ନିଜର ଶକ୍ତିମତେ ମିଠା, ଫଳମୂଳ, ଉଖୁଡ଼ା ଆଦି ସାମଗ୍ରୀ ନେଇଯିବେ । ସ୍ଥାନୀୟ ଜାତି, ଭାଇବନ୍ଧୁ ଓ କୁଟୁମ୍ବଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତିରେ ନିର୍ବନ୍ଧ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ । ନିର୍ବନ୍ଧ କାର୍ଯ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଗୋଟିଏ ନଡ଼ିଆ ଓ ନିର୍ମାଲ୍ୟ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଜରୁରୀ । ଏହା ସ୍ଥଳ ବିଶେଷର ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ଉପସ୍ଥିତି ବା ଦେବାଳୟରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ କରାଯାଇପାରେ । ଉଭୟ ପକ୍ଷ ଶ୍ରୀଫଳ ବା ନଡ଼ିଆ ଆଦାନ ପ୍ରଦାନ କରି ନିର୍ମାଲ୍ୟ ସେବନ ପୂର୍ବକ ସାତଜନ୍ମ ପାଇଁ ବନ୍ଧୁ ହେଲେ ବୋଲି ଶପଥ କରିବେ । ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳରେ ତୈଳାଭିଷେକ ଅଛି, ସେଠାରେ ବରପକ୍ଷ ନିର୍ବନ୍ଧ ଦିନ ହିଁ ୨୦୦ ମିଲିଲିଟର, ଅଧାକେଜି ଅରୁଆ ଚାଉଳ ଓ ଗୋଟିଏ ନଡ଼ିଆ ପ୍ରଦାନ କରିବେ ।

ଦେବପୂଜା ବା ମାଟି ପୂଜା :

ଦେବପୂଜା ଓ ମୃତ୍ତିକା ପୂଜା ବାହାଘରରେ ବେଦୀ ନିର୍ମିତ ପାଇଁ ଅଣା ଯାଉଥିବା ମାଟି କାର୍ଯ୍ୟ ଉଭୟ ପକ୍ଷ ନିଜ ଗୃହରେ ଓ ନିଜ ଖର୍ଚ୍ଚରେ ମଧ୍ୟାହ୍ନ ପୂର୍ବରୁ ଶେଷ କରନ୍ତି ଏହି ପ୍ରଜା ବିଧି ।

କେତେ ଗାଁରେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ବହୁ ଆୟୋଜନ କରିଥାଆନ୍ତି ଏଥି ନିମନ୍ତେ ।

କାତୁଆପାଣି ସଂଗ୍ରହ :

ବର ପକ୍ଷ ଏବଂ କନ୍ୟା ପକ୍ଷ ନିଜ ଜାତିଭାଇଙ୍କ ଘରୁ ସାତଘରୁ ସାତ ଡାଳ ପାଣି ସଂଗ୍ରହ କରନ୍ତି । ସେହି ପାଣିକୁ ବରକନ୍ୟାକୁ ଗାଧୋଇ ଦିଆଯାଏ ।

ବ୍ରତୋପନୟନ :

ଗଣ୍ଡ ସମାଜର ନବମ କର୍ମ ଅନୁସାରେ ବ୍ରତୋପନୟନ ବା ପଇତା ଧାରଣ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ମତ । ବିବାହ ପୂର୍ବ ମଙ୍ଗନ ଦିନ ବା ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ ବର ଯଜ୍ଞୋପବିତ ଧାରଣ କରିବା ଏବଂ ତା' ପରଠାରୁ ଆଜୀବନ ପରିଧାନ କରିବା ବିଧେୟ । ବରର ବିନା ଉପବିତ ବା ପଇତା ଧାରଣରେ ବିବାହ ହୋଇପାରିବ ନାହିଁ । କାନ୍ଧରେ ପଇତା ନଥିବା ବିବାହିତ ବ୍ୟକ୍ତି କୌଣସି ଶୁଭ ସାମାଜିକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ସକ୍ରିୟ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ ନିମନ୍ତେ ଅଯୋଗ୍ୟ ଘୋଷଣା କରାଯାଇପାରେ ।

ମଙ୍ଗନ : ବିବାହ ପୂର୍ବଦିନ ଉଭୟ ପକ୍ଷ କୁଟୁମ୍ବଙ୍କ

ସହାୟତାରେ ମଙ୍ଗନ, ମଙ୍ଗନ ହାଣ୍ଡି ବା ହାଣ୍ଡିସରା କାର୍ଯ୍ୟ ବିଧିପୂର୍ବକ ସମ୍ପାଦନା କରାଯିବ । ଏଥିନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବହୃତ ରୁଖା, ବଇଠ ଓ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ମାଟିପାତ୍ର ପୂର୍ବରୁ ସଂଗୃହୀତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ । ଉକ୍ତଦିନ ଶକ୍ତିମତେ କେବଳ ଜ୍ଞାତିଭୋଜନ ଦିଆଯାଇପାରେ ।

ବିବାହ ଭୋଜି (କନ୍ୟାଘର) :

ବର ଘରେ ବିବାହ ଦିନ ସାମାଜିକ ଭୋଜିଭାତ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଷେଧ । କିନ୍ତୁ କନ୍ୟାପକ୍ଷରେ ସେଦିନ ଆର୍ଥିକ ଶକ୍ତି ଅନୁସାରେ ପ୍ରୀତିଭୋଜନ ଦିଆଯିବ । ଭୋଜିରେ ଆମିଷ ବା ନିରାମିଷ କନ୍ୟାକର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଉପରେ ନିର୍ଭର କରେ । ଆମିଷ ନିମିତ୍ତ ବରଯାତ୍ରୀ ତରଫରୁ ଦାବୀ କରିବା ବା ବିଭ୍ରାଟ ଘଟାଇବା କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ ଗ୍ରହଣଯୋଗ୍ୟ ନୁହେଁ । ରାତ୍ର ଦଶ ଘଟିକା ସୁଦ୍ଧା ବରଯାତ୍ରୀ ନ ପହଞ୍ଚିଲେ କନ୍ୟାପକ୍ଷର ଜାତିଭାଇମାନେ ପ୍ରଥମେ ଭୋଜନ କରିପାରିବେ । ବରଯାତ୍ରୀ ପକ୍ଷରୁ ମାଛ, ମାଂସ ଓ ମଦ ନିମନ୍ତେ ଦାବୀ କରିଥିବାର ପ୍ରମାଣ ମିଳିଲେ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ପକ୍ଷଙ୍କୁ ଜୋରିମାନା କରାଯାଇପାରେ ।

ବରଯାତ୍ରୀ ଓ ରୋଷଣୀ :

ବରଯାତ୍ରୀ ସଂଖ୍ୟା କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ୪୦ ଜଣରୁ ଅଧିକ ହେବ ନାହିଁ । ଯଦି ଅଧିକ ହେବାର ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ ତେବେ ୫ ଦିନ ଆଗରୁ ବରପକ୍ଷ କନ୍ୟାପକ୍ଷକୁ ଅବଗତ କରାଇବା ଆବଶ୍ୟକ । କନ୍ୟାପକ୍ଷର ସମ୍ମତିକ୍ରମେ ଓ ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥା ଅନୁସାରେ ଅଧିକ ବରଯାତ୍ରୀ ନିଆଯାଇପାରେ । ଯଦି କନ୍ୟାପକ୍ଷଙ୍କ ଅଜାଣତରେ ୪୦ ରୁ ଅଧିକ ବରଯାତ୍ରୀ ଯାଇଥାଆନ୍ତି ତେବେ ଅବଶିଷ୍ଟ ଲୋକଙ୍କ ଚର୍ଚ୍ଚା ବରପକ୍ଷ ବିଚାର କରିବେ । ବରଯାତ୍ରୀରେ ପୂର୍ବରୁ ନାରୀମାନେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରୁନଥିଲେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯୋଗ ଦେଉଛନ୍ତି ନାରୀମାନେ ।

ବାଜା : ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ନିମିତ୍ତ କନ୍ୟାପକ୍ଷ ବାଜାର ଆୟୋଜନ କରିବେ । ବାଜା ମଧ୍ୟରେ ୨ ରୁ ଅଧିକ ଢୋଲ, ଯୋଡ଼ି ମହୁରୀ, ଯୋଡ଼ୀ ନାଗରା ପ୍ରଭୃତି । ଏଥିରେ ପାରମ୍ପରିକ ଓ ମାଙ୍ଗଳିକ ବାଜା କେବଳ ବାଜିବ । ଏହାର ଖର୍ଚ୍ଚ କନ୍ୟା ଘର ହୋଇଥାଏ ।

ବର ବରଣୀ : ବର ବରଣୀରେ କେବଳ ପୁରୁଷ ଲୋକଙ୍କ ଭୂମିକା ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ । ଏଥିରେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ଆଦୌ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । କେବଳ କନ୍ୟାପିତା, ଅଭିଭାବକ, ଭାଇବନ୍ଧୁ ଓ ନିଜ ସମ୍ପର୍କୀୟମାନଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ବରକୁ ପାଛୋଟି ଆଣନ୍ତି । କନ୍ୟାପିତା ଫୁଲ, ଚନ୍ଦନ, ନଡ଼ିଆ ଓ ଶଙ୍ଖଧ୍ୱନୀ ସହ ବରଣ କରିବେ । କନ୍ୟାଗୃହ ସମ୍ମୁଖରେ ମହିଳାମାନେ ବରକୁ ନିୟମାନୁସାରେ ବନ୍ଦାପନା ପୂର୍ବକ ପାଛୋଟି ଆଣିବେ ।

ବର ବେଶ : ବରକୁ ବିଜୟୀ ଯୋଦ୍ଧା ବେଶରେ ସଜ୍ଜିତ କରାଯାଇଥାଏ । ଯେହେତୁ ଗଣ୍ଡମାନେ ପୂର୍ବରୁ ଯୋଦ୍ଧା ଥିଲେ । ମଥାରେ ତିଳକ ସହ ପଗଡ଼ି ମୁକୁଟ ଓ ହସ୍ତୀରେ କୃପାଣ ଧାରଣ କରିବା ସର୍ବଦା ଆବଶ୍ୟକ । ଏହା ଆମ୍ଭ କୁଳର ମହାନ ପରମ୍ପରାର ପରିଚାୟକ ।

ବର ଭୋଜନ : କର୍ତ୍ତାଙ୍କ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ବରକୁ ବରଯାତ୍ରୀଙ୍କ ସହ କିମ୍ବା ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବେ ଭୋଜନ ଦିଆଯାଇପାରେ ।

କର୍ମଣୀ ଲୁଗା : ବର ବେଦୀକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ କନ୍ୟା ପକ୍ଷକୁ ସାତଖଣ୍ଡ ଲୁଗା ଦିଆଯିବ । ସେ ମଧ୍ୟରେ, ଶ୍ୱଶୁର, ୧ ଖଣ୍ଡ, ଶାଶୁ - ୧ ଖଣ୍ଡ, ବାହା ଲୁଗା (କନ୍ୟା ପାଇଁ) ଏକ ଖଣ୍ଡ ଓ ପାଲଟା ଶାଢ଼ୀ (ବୋହୂ ନିମିତ୍ତ), ୧ ଖଣ୍ଡ ଓ ବସ୍ତ୍ର ଉପକରଣ ଦେବେ । ବରର ଆର୍ଥିକ ଶକ୍ତି, ଅନୁସାରେ ଉପରୋକ୍ତ ବସ୍ତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ର ମୂଲ୍ୟ ଓ ଗଣ୍ତି ନିର୍ଭର କରେ । ଏହାଠାରୁ ଅଧିକ ବସ୍ତ୍ର କନ୍ୟାପକ୍ଷ ଦାବୀ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଏତଦ୍ ବ୍ୟତୀତ କନ୍ୟାପାଇଁ ପ୍ରସାଧନ ସ୍ରମଗ୍ରୀ ମଧ୍ୟ ଦିଆଯାଇପାରେ । ଆବଶ୍ୟକ ସ୍ଥଳେ ବ୍ରାହ୍ମଣ ପାଇଁ ୧ ଖଣ୍ଡ ଲୁଗା ଓ ବାରିଙ୍କୁ ୧ ଖଣ୍ଡ ଲୁଗା ଦେଇପାରିବେ ।

ପାଣିଗ୍ରହଣ : ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ମତରେ ପାଣି ଗ୍ରହଣ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ କରାଯିବ । ଏଥିନିମନ୍ତେ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ସାହାଯ୍ୟ ନେଇପାରିବେ । ହୋମ ଓ ଆନୁସଙ୍ଗିକ ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ । ସମୁଦି ଭେଟ ବେଦୀ ଉପରେ ହିଁ ହେବ । ଏଥିନିମନ୍ତେ ବରପିତା କନ୍ୟାପିତାଙ୍କୁ ଖଣ୍ଡିଏ ଧୋତି ଦେବେ । ହସ୍ତଗଣ୍ଠି କନ୍ୟାର ସାନ ଭଉଣୀ ଫିଟାଇବେ । ଏଥିନିମନ୍ତେ ବରପକ୍ଷ ଇଚ୍ଛାନୁସାରେ ବସ୍ତ୍ର କିମ୍ବା ମୂଲ୍ୟ ଦେଇପାରିବେ । ଯିଏ ହସ୍ତଗଣ୍ଠି ଫିଟାଇବେ ସେ ବରକନ୍ୟାଙ୍କୁ ନମସ୍କାର କରିବେ । ବେଢ଼ା ପରିକ୍ରମା କରାଯିବ । ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ମତାନୁସାରେ କନ୍ୟାପିତା କନ୍ୟା ପ୍ରଦାନ କରିବେ । ବିବାହ ଶେଷରେ କନ୍ୟାପକ୍ଷର ବନ୍ଦାପନା ବା ଆଶିଷ ପ୍ରଦାନ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ । ଶଙ୍ଖରେ ପାଣିଦେଇ ଆଶିର୍ବାଦ ମଧ୍ୟ କରିପାରିବେ ।

ଯୌତୁକ : ବରପକ୍ଷ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଯୌତୁକ ଦାବୀ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ବିବାହ ପୂର୍ବରୁ କିମ୍ବା ବିବାହ ପରେ ବରପକ୍ଷ ଯୌତୁକ ଦାବୀ କଲେ, ଦାବୀ କରାଯାଇଥିବା ମୂଲ୍ୟର ଜୋରିମାନା ଜାତି ସମାଜକୁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟ ସୀମା ମଧ୍ୟରେ ଦେବେ । ଅନାଦାୟ କାଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସାମାଜିକ ବାସନ୍ଦ ଲାଗୁ ହେବ । ଯଦି କୌଣସି ପ୍ରକାରେ ବିବାହିତ ବଧୂକୁ ଯୌତୁକ ଜନିତ ନିର୍ଯ୍ୟାତନାର ପ୍ରମାଣ ମିଳେ ତେବେ ଭୟାବହ ଦୋଷାବହ ବୋଲି ଗଣନା କରି ବାସନ୍ଦ ବ୍ୟବସ୍ଥା ତତ୍କ୍ଷଣାତ୍ ଲାଗୁ କରାଯିବ । କନ୍ୟାପକ୍ଷର ପାଣି ବା କନ୍ୟା ଧନ ଦାବୀ କଲେ ଉପରୋକ୍ତ ଦଣ୍ଡ ବିଧାନ ମଧ୍ୟ ଲାଗୁ ହେବ ।

କଉଡ଼ିଖେଳ : ବିବାହ ପରେ କଉଡ଼ି ଖେଳ ପ୍ରଚଳିତ ପ୍ରଥାନୁସାରେ ପାଳନ କରାଯାଏ । ଏହା କନ୍ୟା ଘରେ ନଚେତ୍

ବରଘରେ କରାଯାଏ ।

ବର ବାହୁଡ଼ା ଓ କନ୍ୟା ବିଦାୟ : ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ସମ୍ପନ୍ନ ହେବାପରେ କନ୍ୟାପକ୍ଷ ବରକନ୍ୟାଙ୍କୁ ଯଥାଶୀଘ୍ର ବିଦାୟ ଦେବାର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବେ । ବିବାହ ଚାଲୁଥିବା ସମୟରେ କନ୍ୟା ବିଦାୟର ସମସ୍ତ ଆନୁସଙ୍ଗିକ କାର୍ଯ୍ୟ ସମାପନ କରାଯିବ । କନ୍ୟାପକ୍ଷରୁ ଅହେତୁକ ବିଳମ୍ବ ହେଲେ ପରଦିନ ବରପକ୍ଷଙ୍କ ପ୍ରାତଃ ଭୋଜନ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରିବେ । ବର ବଧୂ ବିଦାୟ ବେଳେ ମନ୍ଦିର, ଗ୍ରାମଦେବୀ, ଶାଳ ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କାହାରିକୁ ପ୍ରଣାମ କରିବେ ନାହିଁ । ସେହି ସମୟରେ ବରବଧୂ ହିଁ ଈଶ୍ୱର ପାର୍ବତୀଙ୍କ ରୂପରେ ଥାଆନ୍ତି ବୋଲି ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ମତ । କନ୍ୟା ବାହୁଡ଼ା ଯାତ୍ରାରେ ସର୍ବାଧିକ ୫ ଜଣ ଲୋକ ଯାଇପାରିବେ । ଆବଶ୍ୟକସ୍ଥଳେ ଦୂରତାକୁ ବିଚାର କରି ବଧୂ ସଙ୍ଗରେ ଜଣେ ବୃଦ୍ଧା ଓ ଜଣେ ଅପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କା କନ୍ୟା ଯାଇପାରିବେ । ବରପକ୍ଷରୁ ତାଙ୍କର ବାହୁଡ଼ା ସମୟ ଯଥେଷ୍ଟ ପୂର୍ବରୁ କନ୍ୟା ପକ୍ଷକୁ ଜଣାଇ ଦେବେ । ତାଙ୍କ ସମୟ ଅନୁସାରେ କନ୍ୟା ବିଦାୟ ଦେବା କନ୍ୟାପକ୍ଷର ନୈତିକ କର୍ତ୍ତବ୍ୟ । ବରବଧୂ ସହିତ ନିଜଘରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ପୂର୍ବରୁ ପହଞ୍ଚିବା ଆବଶ୍ୟକ । ବରପିତା ବା ଅଭିଭାବକ ନିଜ କନ୍ୟାପରି ନବବଧୂର ସୁବିଧା ଅସୁବିଧା ବୁଝିବେ ।

ବୋହୂ ପାଳନ : ନବ ବଧୂକୁ ବର ଘରେ ସମସ୍ତ ସୁବିଧା ସୁଯୋଗ ଦିଆ ଯାଇଥାଏ । ନବବଧୂକୁ ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର ଘରକରଣା ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଇଥାଏ । ବିବାହର ଚତୁର୍ଥ ଦିନକୁ ଚଉଠି କୁହାଯାଏ ।

ଚଉଠି ଭାର : ନୂତନ ଭାବେ ଘରଚିଏ କରି ଚଳିବା ପାଇଁ କନ୍ୟାପକ୍ଷରୁ କେତେ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ଦ୍ରବ୍ୟ ବା ଆସବାବପତ୍ର ଝିଅ ନେଇ ଥାଆନ୍ତି । ଏଥିରେ ନିତ୍ୟ ବ୍ୟବହାର୍ଯ୍ୟ ଘରକରଣା ଜିନିଷ ଓ ନିହାତି ଆବଶ୍ୟକ ଆସବାବ ପତ୍ର ହିଁ ବିଚାରକୁ ନିଆଯାଇଥାଏ । ଏହା କନ୍ୟାପିତାଙ୍କ ଆର୍ଥିକ ସ୍ୱଚ୍ଛଳତା ଉପରେ ନିର୍ଭର କରିଥାଏ । ଏଥିନିମନ୍ତେ କୌଣସି କଟକଣା ନାହିଁ କିମ୍ବା ଏହା ଯୌତୁକ ପରିସରଭୁକ୍ତ କରାଯାଇପାରିବ ନାହିଁ । କିନ୍ତୁ କୌଣସି ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଆସବାବପତ୍ର ନିମନ୍ତେ ବରପକ୍ଷ ଦାବୀ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଏ ସମସ୍ତ ଜିନିଷ କନ୍ୟା ବିଦାୟ ସମୟରେ ଅଥବା କନ୍ୟାପକ୍ଷଙ୍କ ସୁବିଧା ଅନୁସାରେ ପ୍ରଦାନ କରାଯାଇପାରିବ ।

ଅନ୍ତଃଜାତି ବିବାହ :

ଗଣ୍ଡ ସମାଜରେ କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ଅନ୍ୟ ଜାତିରେ ବିବାହ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ବିବାହ କରିଥିବାର ପ୍ରମାଣିତ ହେଲେ ତାକୁ ଜୀବନ ସାରା ଗଣ୍ଡ ଜାତି ସମାଜରୁ ବହିଷ୍କାର କରାଯିବ । ଯେଉଁ ବ୍ୟକ୍ତି ଉକ୍ତ ବ୍ୟକ୍ତି ସହିତ କୌଣସି ପ୍ରକାର ସମ୍ପର୍କ ରଖିଥିବା କଥା ଜଣାପଡ଼େ ସେ ପରିବାରକୁ ମଧ୍ୟ ବାସନ୍ଦ କରାଯିବ । ଅନ୍ତଃଜାତି ବିବାହ କରିଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିଙ୍କୁ ଗଣ୍ଡ ସମାଜରେ ପୁଣି ମିଶ୍ରଣ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ନିଷେଧ ।

ଯଦି କୌଣସି କନ୍ୟା ଅନ୍ୟ ଜାତିରେ ବିବାହ କରେ, ତା'ହେଲେ ଉକ୍ତ ପରିବାରର ସମସ୍ତ ସଦସ୍ୟ ଜ୍ଞାତି କୁଟୁମ୍ବ ତଥା ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ସମସ୍ତେ ତା' ସହିତ ଥିବା ସମସ୍ତ ସମ୍ପର୍କ ଛିନ୍ନ କରିବେ । ପରିବାର ଓ ଜ୍ଞାତି କୁଟୁମ୍ବ ତଥା ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ସମସ୍ତେ ତା' ସହିତ ଥିବା ସମସ୍ତ ସମ୍ପର୍କ ଛିନ୍ନ କରିବେ । ପରିବାର ଓ ଜ୍ଞାତି କୁଟୁମ୍ବ ବିଧି ଅନୁସାରେ ଶୌଚ ସମାଜରୁ ବାସନ୍ଦ ହେବେ ।

ନଦୀ, ପୋଖରୀ, ପିଇବା ପାଣି ସବୁଥିରୁ ବଞ୍ଚିତ ହୁଅନ୍ତି ଏହି ପରିବାରର । ସେମାନେ ଗାଁ ବାହାରେ ଥିବା ପାଣିକୁ ବ୍ୟବହାର କରିବେ । ଏହିପରି କଡ଼ା ନିୟମ ଭିତରେ ବନ୍ଧା ଏ ଗଣ୍ଡ ସମାଜ ।

ସମଗୋତ୍ର ବିବାହ :

ସମଗୋତ୍ର ବିବାହ ଗୁରୁତର ଅପରାଧ ଏ ସମାଜରେ । ତାଙ୍କୁ ପଶୁ ସହିତ ତୁଳନା କରାଯାଇପାରେ ଅଥବା ତାଙ୍କୁ ମୃତ ବୋଲି ଘୋଷଣା କରି ମୃତକ୍ରିୟା କରାଯାଇପାରେ । ସମାଜରେ ଚଳନ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ବାରଣ ।

ଗୋତ୍ର ବାସନ୍ଦ :

ସମଗୋତ୍ର ବ୍ୟତୀତ ଅନ୍ୟ କୌଣସି ଦେଓରେ ବିବାହ ହୋଇପାରିବ । ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳରେ ପାଞ୍ଚ ଦେଓରେ ବିବାହ ହୋଇପାରିବ । ଯେଉଁ ଅଞ୍ଚଳରେ ପାଞ୍ଚ ଦେଓ, ସାତ ଦେଓ ଉପରେ କଟକଣା ଥିଲା । ସେସବୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ନାହିଁ ।

ବିଧବା ଓ ପରିତ୍ୟକ୍ତା ବିବାହ :

ବିଧବା, ପରିତ୍ୟକ୍ତା ଓ ବିଧିବଦ୍ଧ ଲିଖିତ ଛାଡ଼ପତ୍ର ପାଇଥିବା ପୁରୁଷ ବା ସ୍ତ୍ରୀ, ମୃତ ଦାରୁମାନେ ପୁନଃବିବାହ କରିପାରିବେ । ବଡ଼ଭାଇଙ୍କ ବିଧବା ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କୁ ସାନଭାଇ, ବିବାହ (ଦ୍ୱିତୀୟା) କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ନାହିଁ ।

ଛାଡ଼ପତ୍ର :

୧. କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀ କିମ୍ବା ପୁରୁଷ ଛାଡ଼ପତ୍ରରେ ସ୍ୱାକ୍ଷର କରିବା ପୂର୍ବରୁ ଦ୍ୱିତୀୟ ବିବାହ କରିପାରିବେ ନାହିଁ । ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରଥମ ସ୍ତ୍ରୀ ରୁଗ୍ଣ, ନିଃସନ୍ତାନ ଓ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ, ଦ୍ୱିତୀୟ ବିବାହ କ୍ଷେତ୍ରରେ କୌଣସି ଆପତ୍ତି ନାହିଁ ଜଣାଇବେ, ସେ ସ୍ଥଳରେ ପୁରୁଷ ବିବାହ କରିପାରିବେ । କିନ୍ତୁ ପ୍ରଥମ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ସ୍ୱାମୀ କୌଣସି ପ୍ରକାରର ନିର୍ଯ୍ୟାତନା ଦେଇ ପାରିବେ ନାହିଁ । ପ୍ରମାଣିତ ହେଲେ ଦଣ୍ଡବିଧାନ କରାଯିବ ।

୨. ଯଦି ପୁରୁଷ ଓ ସ୍ତ୍ରୀ ଉଭୟେ ଚାହାନ୍ତି ତେବେ, ଛାଡ଼ପତ୍ରରେ ସ୍ୱାକ୍ଷର କରି ଅଲଗା ହୋଇପାରିବ । ଯଦି ସ୍ୱାମୀ ବିନା ଦୋଷରେ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ଛାଡ଼ପତ୍ର ଦେଉଥାଏ ତେବେ ଉକ୍ତ ସ୍ତ୍ରୀ ଦ୍ୱିତୀୟ ପତି ଗ୍ରହଣ ନକଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀକୁ

ଭରଣପୋଷଣ ଦେବାପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ।

୩. ପୁରୁଷ ନିଜ ଇଚ୍ଛାରେ ଛାଡ଼ପତ୍ର ଦେଇପାରିବ ନାହିଁ । ଯଦି ପୁରୁଷ ଏହା ଚାହୁଁଥାଏ ତେବେ ଜାତି ସଭାରେ ଉପଯୁକ୍ତ କାରଣ ଦର୍ଶାଇବା ପାଇଁ ବାଧ୍ୟ ଅଟେ । ଉକ୍ତ କାରଣ ଯୁକ୍ତିସଙ୍ଗତ ଜାତି ସମାଜର ହୃଦବୋଧ ହେଲେ ଛାଡ଼ପତ୍ର ବିଚାରକୁ ନିଆଯିବ । କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟ ଏକ ଝିଅକୁ ବିବାହ କରିବାକୁ ଯାଇ ପ୍ରଥମ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ବିନା ଦୋଷରେ ଛାଡ଼ପତ୍ର ଦେଉଥିଲେ ତାହା ବିଚାରକୁ ନିଆଯିବ ନାହିଁ । ବିନା ଛାଡ଼ପତ୍ରରେ ବିବାହ କରିଥିବା ଦ୍ୱିତୀୟ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ତ୍ରୀତ୍ୱ ଦାବୀ କରିପାରିବ ନାହିଁ ।

ନାରୀ ଧର୍ମ ଶିକ୍ଷା :

ରଜବତୀ :

– ବାଳିକାମାନେ ପ୍ରଥମେ ରଜବତୀ ହେଲେ ଛଅଦିନ ଏକ ଘରେ ଆବଦ୍ଧ ହୋଇରହିବେ । ଏହା ମଧ୍ୟରେ ପୁରୁଷ ମୁଖ ଦର୍ଶନ ଶାସ୍ତ୍ର ନିଷେଧ । ଏସବୁ ପ୍ରତି ବାପାମାଆ ଓ ପରିବାରର ଅନ୍ୟ ସଦସ୍ୟମାନେ ଦୃଷ୍ଟି ଦେବେ । ସପ୍ତମ ଦିନ ପ୍ରାତଃ ଶୁଦ୍ଧସ୍ନାନ କରି ସାରି ନୂତନ, ବସ୍ତ୍ର ପରିଧାନ ପୂର୍ବକ ପ୍ରଚଳିତ ପ୍ରଥା ଅନୁସାରେ ଆନୁସାଙ୍ଗିକ କାର୍ଯ୍ୟ କରାଯିବ । କିନ୍ତୁ ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସଦ୍ୟ ଶୌଚର ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯାଇପାରେ ।

– କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀ ମାସିକ ଋତୁବତୀ ହେଲେ ଅନ୍ତତଃ ସାତଦିନ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପାଳନ କରିବେ । ଉକ୍ତ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଗୁରୁଜନମାନଙ୍କୁ ସ୍ପର୍ଶ ଓ ରନ୍ଧନ କାର୍ଯ୍ୟ ନିଷେଧ ।

– ଋତୁମତୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଉପରେ କୌଣସି ପ୍ରକାର ଶାରିରୀକ ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦଣ୍ଡନୀୟ । କୌଣସି କ୍ଷେତ୍ରରେ ଏହାର ପ୍ରମାଣ ମିଳିଲେ ତାକୁ ସାମାଜିକ ଦଣ୍ଡବିଧାନ କରାଯିବ ।

– ଗଣ୍ଡ ଜନଜାତିର ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ବା ଝିଅ ଅନ୍ୟ ଜାତି ଲୋକଙ୍କ ଘରେ ଚାକରାଣୀ ବା କାମବାଲି ରହି ପାରିବ ନାହିଁ । ଲୁଗାପଟା ଧୋଇବା, ବାସନ ମାଜିବା, ଗୃହକାର୍ଯ୍ୟ କରିବା, ବାହାର କାର୍ଯ୍ୟ, ଭୋଜନ ଇତ୍ୟାଦି କରିବା ଦଣ୍ଡନୀୟ । ନିଜ ଜାତି ଲୋକଙ୍କ ଠାରୁ ସେତିକି କାର୍ଯ୍ୟ ଯେପରି ପାଇପାରିବେ ସେଥିପ୍ରତି ନିଜେ ଓ ସ୍ଥାନୀୟ କମିଟି ଦୃଷ୍ଟି ଦେବେ । ଗଣ୍ଡ ସମାଜର କେହି ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ବା ଯୁବତୀ ଝିଅ କୌଣସି କାମକୁ କିମ୍ବା ମଜୁରୀ କାମ କରିଗଲେ ସେମାନେ ସେଠାରୁ ସନ୍ଧ୍ୟା ସୁଦ୍ଧା ଘରକୁ ଫେରିଆସିବେ । ତତ୍ ସହିତ କୌଣସି ଟ୍ରକ୍‌ରେ କିମ୍ବା କମ୍ପାନୀରେ, ସ୍ଥାନୀୟ ଭାବେ କାମ କରିପାରିବେ ନାହିଁ ।

– କୌଣସି ସ୍ତ୍ରୀ ବା ଯୁବତୀ ଅନ୍ୟ ଜାତି ଲୋକଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଗୁପ୍ତସମ୍ପର୍କ ଜନିତ ଗର୍ଭବତୀ ହେଲେ ଉକ୍ତ କନ୍ୟାକୁ ସମାଜ ତଥା ପରିବାରରୁ ଅନ୍ତର କରାଯିବ । ଉକ୍ତ ପରିବାର ଶୌଚ ହେବେ । ଯଦି ଗଣ୍ଡ ସମାଜରେ ଏହି କାର୍ଯ୍ୟ ନ ହୁଏ, ତେବେ ଉକ୍ତ ପରିବାରକୁ ସବୁଦିନ ପାଇଁ ବାସନ୍ଦ କରାଯିବ । ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଉକ୍ତ ନିୟମ ପାଳନ ନିମନ୍ତେ ରାଜି ହେଲେ ଗଣ୍ଡ ସମାଜକୁ ୫୦୧ ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା ଓ କ୍ଷମା ପ୍ରାର୍ଥନା କରି ମିଶି ପାରିବେ । ବଳାତ୍କାର ଜନିତ ଦୁର୍ଘଟଣା ପ୍ରମାଣିତ ହେଲେ ସହୃଦୟତା ସହ ବିଚାର କରାଯାଇପାରେ । ଦୋଷୀ ବ୍ୟକ୍ତି ଚିହ୍ନଟ ହୋଇପାରିଲେ ସମୁଚିତ ଦଣ୍ଡ ନିମନ୍ତେ ବ୍ୟବସ୍ଥା କରାଯିବ ।

– ବୋହୂମାନେ ଶ୍ୱଶୁର ଘରର ଗୁରୁଜନ ସ୍ଥାନୀୟ ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଯଥାମାନ୍ୟ କରିବେ ।

– ଶ୍ୱଶୁରଘରର ଅନୁମତି ବିନା ବଧୂ ବାପ ଘରେ ଏକ ମାସରୁ ଅଧିକ କାଳ ରହି ପାରିବ ନାହିଁ । କୌଣସି ଅଭିଯୋଗ ଥିଲେ ଜାତି ସମାଜର ଅନୁମତି ନେଇ ବିଚାର ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ରହିପାରନ୍ତି । ବିନା କାରଣରେ ଏକ ମାସରୁ ଅଧିକ ଦିନ ରହିଲେ କନ୍ୟା ପିତାକୁ ୧୦୧ ଟଙ୍କା ଜୋରିମାନା ଦେବାକୁ ହେବ ।

– ଶ୍ୱଶୁର ଘରେ ଲୋକଙ୍କ ବ୍ୟବହାର ଅସହ୍ୟ ହେଲେ ସ୍ଥାନୀୟ ଗଣ୍ଡ, ଜାତି ସମାଜକୁ ଲିଖିତ ଆକାରରେ ଜଣାଇବାର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଅଧିକାର ଅଛି । ଏହା ପ୍ରତ୍ୟେକ ନାରୀର ମୌଳିକ ଅଧିକାର ଭାବେ ବିବେଚନା କରାଯାଇ ବିଚାର କରାଯିବ ।

ମହିଳାଙ୍କ ପକ୍ଷରେ ମଦ୍ୟପାନ ନିଷେଧ । ପ୍ରମାଣିତ ହେଲେ ୫୧ ଟଙ୍କା ଅର୍ଥ ଦଣ୍ଡରେ ଦଣ୍ଡିତ କରାଯିବ ।

ଝିଅକୁ ଅଠର ବର୍ଷ ନ ହେବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ବିବାହ ଦେବା ଦଣ୍ଡନୀୟ ଅପରାଧ । କିନ୍ତୁ ନିୟମ ନମାନି ବିବାହ କରୁଛନ୍ତି ।

ମୃତ କ୍ରିୟା :

ଶବ ସଂସ୍କାର : ନିଜ ପରିବାର ଭାଇ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ମାନଙ୍କ ସହଯୋଗରେ ସାମାଜିକ ନିୟମାନୁସାରେ ଅଗ୍ନିରେ ଦାହ କରାଯିବ କିମ୍ବା ମାଟିରେ ଭଲ ଭାବେ ପୋତା ଯାଇପାରେ । ମୃତକଙ୍କ ପରିବାରରେ କୌଣସି ସାମାଜିକ କଟକଣା ଥିଲେ ସ୍ଥାନୀୟ ସମାଜ ତୁରନ୍ତ ଚୂଡ଼ାନ୍ତ ନିଷ୍ପତ୍ତି ନେବେ ।

ଗଣ୍ଡ ସମାଜରେ କୌଣସି ପୁରୁଷ କିମ୍ବା ସ୍ତ୍ରୀ ମରିଗଲେ ଶୋକାକୁଳ ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିର ଆତ୍ମୀୟ ସ୍ୱଜନ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ଲୋକକୁ ଡାକନ୍ତି । ମୃତବ୍ୟକ୍ତି ଦେହରେ ତେଲ ହଳଦି ପ୍ରଲେପ ଦିଆଯାଇ ଭୂଇଁରେ ଶବକୁ ରଖି ଧଳା କପଡ଼ା ଢାଙ୍କି ଦିଆଯାଏ । ମୃତ ଦେହକୁ ଅଧିକ ସମୟ ସତେଜ ରଖିବା, ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଏଡ଼ାଇବା ଏବଂ ମାଛି ଉପଦ୍ରବର ପ୍ରତିକାର ପାଇଁ ଏଭଳି ହଳଦିର ପ୍ରଲେପ ଦିଆଯାଇଥାଏ । ତା'ପରେ ମୃତ ଦେହକୁ ଓଲଟା ଖଟରେ ଶୁଆଇ ଦେଇ ଖଟର ଚାରି ଗୋଡ଼ରେ ଚାରୋଟି କଦଳୀ ଗଛ ବାନ୍ଧି

ଦିଆଯାଏ । କୁହାଯାଏ ଗଣ୍ଡମାନେ ବିଶ୍ୱାସ କରନ୍ତି, କଦଳୀ ଗଛରେ ଥରେ ଫଳ ଧରେ ଆଉ ଫଳେ ନାହିଁ । ଠିକ୍ ସେହିପରି ମଣିଷ ଜୀବନ । ମଣିଷ ମଧ୍ୟ ଥରେ ଜନ୍ମନିଏ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ସେ ପୁଣି ଆଉ ଜନ୍ମ ନିଏନି । ମୃତ ବ୍ୟକ୍ତିକୁ ଜାତିଭାଇମାନେ ଚାରିଜଣ ଶବକୁ ବୋହି ମଶାଣି ଆଡ଼କୁ ଯାଆନ୍ତି ।

ଘରୁ ଗଲାବେଳେ ଖଇ ଓ ଖୁଚୁରୀ ପଇସା, କଉଡ଼ି ମିଶାଇ ଗାଁ ଶେଷ ମୁଣ୍ଡ ଯାଏଁ ଯାଆନ୍ତି । ଶବକୁ ପୋଡ଼ି ଦେଲାପରେ ସମସ୍ତେ ଗାଧୋଇବା ପୂର୍ବରୁ ବନ୍ଧୁବାନ୍ଧବ ଘରଲୋକ କିଛି ମାଟି ପାଣିରେ ଭିଜାଇ ସମସ୍ତଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଦେଇଥାଆନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ମୁଣ୍ଡରେ ମାଟି ଘଷି ଗାଧୋଇ ଥାଆନ୍ତି ।

ମୀଠ ଅନ୍ନ : ଶବ ସଂସ୍କାର ପରେ ସ୍ଥାନୀୟ ଜାତିଭାଇମାନେ ଶୋକସନ୍ତପ ପରିବାରବର୍ଗଙ୍କୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ସ୍ୱରୂପ ମୀଠ ଅନ୍ନ ଦେବେ ।

ତେଲପାଣି : ମୃତ୍ୟୁର ତୃତୀୟ ଦିବସରେ ପ୍ରଚଳିତ ପ୍ରଥାନୁସାରେ ଧୋବା ଓ ବାରିକଙ୍କ ସହାୟତାରେ ଶୁଚି ହୋଇ ତେଲପାଣି ବ୍ୟବସ୍ଥା ସ୍ୱଳ୍ପ ବ୍ୟୟରେ କରାଯାଇପାରେ ।

ଦଶାହ : ମୃତ୍ୟୁର ଠିକ୍ ଦଶମ ଦିନରେ ଶାସ୍ତ୍ର ସମ୍ମତି ଦଶାହ କ୍ରିୟା ପାଳନ କରାଯିବ । ସେଦିନ ଯେଉଁମାନଙ୍କୁ ଦଶାହ କ୍ରିୟା ନିମନ୍ତେ ଲୋଡ଼ା ଯାଉଥିବ ସେମାନଙ୍କୁ ଜଳଯୋଗରେ ଆପ୍ୟାୟିତ କରାଯିବ । ରାତିରେ ଦୁଆରେ ରୋଷେଇ କରି ସାଇପଡ଼ିଶା କୁଟୁମ୍ବ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଭୋଜନ ଦିଆଯିବ । ଭୋଜନ ପଶ୍ଚାତ ସ୍ନାନ ବିଧେୟ । ଦଶାହ କାର୍ଯ୍ୟରେ ପୋଖରୀ ତୁଠରେ ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋମ କରାଯାଇ ଦଧିହାଣ୍ଡି ଭାଙ୍ଗି ଓ ବାରିକ ଦ୍ୱାରା ମସ୍ତକ ମୁଣ୍ଡନ ଇତ୍ୟାଦି ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ ।

ଏକଦଶାହ : ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ମତରେ ଏକାଦଶ ଦିନରେ ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟିକ୍ରିୟା ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ପାଳିତ ହେବ । ପଣ୍ଡିତଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହୋମ ପଶ୍ଚାତ ମନ୍ତ୍ରିତ ସମସ୍ତ ଜ୍ଞାତି କୁଟୁମ୍ବ ସେବନ କରିବେ । ଶକ୍ତି ମତେ ସାମାଜିକ ଭୋଜିଭାତ ଦିଆଯିବ । ନିଃସ୍ୱ ଓ ଦରିଦ୍ର ଲୋକମାନେ ଯେପରି ପଛରେ ପଡ଼ି ନ ଯାଆନ୍ତି ସେଥିପ୍ରତି ସ୍ଥାନୀୟ ଗଣ୍ଡ ସମାଜ ଦୃଷ୍ଟି ଦିଅନ୍ତି ।

ତ୍ରୟୋଦଶ ଦିନ : କୌଳିକ ବିଧି ଅନୁସାରେ ପାଳନ କରାଯାଇଥାଏ । ମୃତ୍ୟୁଠାରୁ ଅନ୍ତ୍ୟେଷ୍ଟିକ୍ରିୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସମସ୍ତକାର୍ଯ୍ୟ ଓ ନୀତିନିୟମ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଭାବେ ପାଳନ କରାଯିବ ।

ମୃତ୍ୟୁଜନିତ ଅଶୁଦ୍ଧି :

୧. ଜନ୍ମଠାରୁ ପାଞ୍ଚବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ମୃତ୍ୟୁ ହେଲେ, ଅଶୁଦ୍ଧି ୩ଦିନ ପାଳନ କରାଯାଏ । ତା' ପରଠାରୁ ଉପରୋକ୍ତ ମତେ ଶୁଦ୍ଧିକ୍ରିୟା ପାଳନ ବିଧେୟ ।

୨. ଯେଉଁ ସ୍ତ୍ରୀ ସନ୍ତାନ ପ୍ରସବ ସମୟରେ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରେ ଅଥବା ଗର୍ଭାବସ୍ଥାରେ ମୃତ୍ୟୁ ହୁଏ ତେବେ ପ୍ରଚଳିତ ନୀତି ଅନୁସାରେ ସଂସ୍କାର କରାଯାଏ ।

ମାଛିଆ ପାତକ : କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିଠାରେ ମାଛିଆ ପାତକ ବୋଲି ଦେଖାଗଲେ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ନିୟମ, ପୁରୋହିତଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ତଥା ଜାତି ସମାଜରେ ପ୍ରଚଳିତ ପ୍ରଥାନୁସାରେ ସମାଜ ଲୋକଙ୍କ ସହାୟତାରେ ଶୁଦ୍ଧି ହେବେ । ସମସ୍ତ କାର୍ଯ୍ୟ ବିଧି ଅନୁସାରେ ଓ ଶୃଙ୍ଖଳିତ ଭାବେ ପାଳନ କରାଯିବ । ସ୍ଥାନୀୟ ସମାଜ ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସହଯୋଗ ପ୍ରଦାନ କରିବ ।

ଗୋହତ୍ୟା : ନିଜର ଜ୍ଞାତ ବା ଅଜ୍ଞାତସାରରେ ଯଦି କୌଣସି ପାଳିତ ଗୋରୁ ମୃତ୍ୟୁବରଣ କରେ ତେବେ କେତେଜଣ ଗଣ୍ଡ ସମାଜର ଭାଇବନ୍ଧୁ ଏବଂ ବ୍ରାହ୍ମଣଙ୍କ ପରାମର୍ଶ ନେଇ ଦୋଷ ଅନୁସାରେ ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ କରିବେ । ଯଥାରୀତିରେ ନୀତିନିୟମ ମାନି କାର୍ଯ୍ୟ ଶେଷ କରିବେ ।

ନୀଚକର୍ମ : କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତି ନୀଚ ଲୋକଙ୍କ ଘରୁ ଖାଦ୍ୟ ସ୍ପର୍ଶ କଲେ, ମାଡ଼ ଖାଇଲେ, ଜେଲ ଗଲେ, ଚୋରୀ ଡକାୟତିରେ ସାମିଲ ହେଲେ, ସାମାଜିକ ଦୁଷ୍କର୍ମ ଓ ଦୂରାଚାର କଲେ କିମ୍ବା କୌଣସି ବ୍ୟକ୍ତିର ହୀନକାର ହେତୁ ସମାଜରେ ଜାତିର ସମ୍ମାନ କ୍ଷୁର୍ଣ୍ଣ ହେଉଥିଲେ, ସାମାଜିକ ନିୟମାନୁଯାୟୀ ଦୋଷାବହ ହେବ । ସେହି ଅନୁସାରେ ସ୍ଥାନୀୟ ଜାତି ସମାଜ ବିଚାର କରି ଅର୍ଥଦଣ୍ଡ ବା ଆବଶ୍ୟକ ହେଲେ ସାମାଜିକ ବାସନ୍ଦ କରାଯାଇପାରେ ।

ସହାୟକ ଗ୍ରନ୍ଥସୂଚୀ :

୧. ଗୋଁଡ଼ ସାଂସ୍କୃତିକ ସମାଜ, କେନ୍ଦୁଝରଙ୍କ ମୁଖପତ୍ର, ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ନୀୟମାବଳୀ ସଂଖ୍ୟା-୨୦୧୮

ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ :

୨. ନାୟକ, ଚକ୍ରଧର ଜି. କେନ୍ଦୁଝର ।

୩. ନାୟକ, ଉପେନ୍ଦ୍ର ଜି. କେନ୍ଦୁଝର ।

ଗବେଷିକା
ସ୍ନାତକୋତ୍ତର ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ସାହିତ୍ୟ ବିଭାଗ,
ରମାଦେବୀ ମହିଳା ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟ,
ଭୁବନେଶ୍ୱର